

Till
Kulturdepartementet

103 33 Stockholm

Svenska Filminstitutets yttrande över betänkandet SOU 2012:59 Nya villkor för public service

Stiftelsen Svenska Filminstitutet har beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet SOU 2012:59 Nya villkor för public service. Filminstitutet väljer att i huvudsak avgränsa sitt yttrande till frågor som har koppling till verksamheter som berör det filmpolitiska området.

1 Public service och framtiden (kap. 2)

Filminstitutet instämmer i konstaterandet att det finns ett stort egenvärde i att det i ett demokratiskt samhälle finns en eller flera aktörer inom radio och tv som är fri från statliga, ekonomiska, politiska och andra intressen och maktsfärer i samhället. Det finns också ett egenvärde i att allmänheten har tillgång till ett programutbud som är fredat från reklam, produktplacering och sponsring.

För att ge ett reellt stöd till detta synsätt krävs det, enligt Filminstitutet, en reglering i sändningstillståndet som säkrar oberoendet för public service men också beslut om att tilldela public service tillräckliga resurser för att genomföra sitt uppdrag.

Den ovan angivna synen på public service har stora likheter med synen på Filminstitutet som stödgivare till produktionen av ny svensk film. Detta stöd syftar till att möjliggöra en självständig, vital och nyskapande svensk filmproduktion som i sin tur bidrar till att fördjupa demokratin och främja individens utveckling. För att detta skall komma till stånd krävs frihet från statlig och annan styrning. Dessutom krävs en mångfald av berättelser som grund för ett vitalt offentligt samtal om det som sker i vårt samhälle. Public service och Filminstitutet genom fördelningen av stöd till produktion av ny svensk film har båda uppdraget att främja detta.

2 Kulturuppdraget (kap. 4.2)

Filminstitutet tillstyrker utredningens förslag om att SVT och SR även fortsatt ska fördjupa, utveckla och vidga sitt kulturutbud. Det gäller både kultur i betydelsen konstnärliga uttrycksformer men också kultur i en vidare betydelse. Särskilt viktigt i detta sammanhang är att betona ett högt ställda krav på kvalitet i allt det som produceras och sänds.

3 SVT:s roll för svensk filmproduktion (kap.4.4.1)

SVT har en viktig mångfacetterad roll för svensk film. Det handlar om att visa såväl ny som äldre svensk film och på det sättet göra den tillgänglig för en publik över hela landet. För att göra det svenska filmmarvet känt och tillgängligt för allmänheten är visningar i SVT av utomordentligt stor betydelse.

Inom ramen för kulturuppdraget så har SVT och även SR viktiga roller i att bevaka vad som händer inom filmens område och att recensera ny film.

SVT:s roll för produktion av ny svensk film är sammansatt. SVT är en av parterna i det nya filmavtalet och därmed uppdragsgivare till Filminstitutet. Dessutom är SVT en av landets viktigaste samproducenter av film och är i kraft av sin bredd och kompetens avgörande för en kvalitativ svensk filmproduktion. Till detta skall läggas det vi ovan nämnt om SVT:s roll för visning av svensk film, alltså som distributör.

Filminstitutet vill betona att det är av stor betydelse för utvecklingen av svensk film med ett generöst, aktivt och kompetent SVT. Den bredd och styrka som finns hos SVT och som uttrycks genom en omfattande film- och dramaproduktion är av utomordentligt stor betydelse, inte minst i ljuset av att filmbranschen i hög utsträckning består av många mindre bolag som verkat under jämförelsevis kort tid.

Det finns både en allmän medvetenhet och särskilda överenskommelser om att svensk filmproduktion har stort behov av ytterligare finansiering. I tilläggsprotokoll till 2013 års Filmavtal, bilaga 3 protokollsanteckning till § 28, anges att man ska arbeta fram ett nytt stöd med ambitionen att attrahera ytterligare medel till svensk film. Även i övrigt har regeringen tydligt markerat önskemålet om att kultur får finansiellt stöd även från näringslivet. Filmavtalet har också som mål enligt § 2 st 2 bland annat att främja en stark och dynamisk filmbransch.

Finansieringen av film med bibehållande av en egen ägarandel är en av de största utmaningarna för producenterna och därmed en av de svagare länkarna för en stark och dynamisk filmbransch. Att få in ytterligare kapital kräver att producenterna tvingas förhandla bort de sista av sina egna ägarandelar och därmed sin egen möjlighet att få avkastning för sitt arbete.

För att få privata finansiärer intresserade av film måste det finnas möjligheter att få tillbaka investerade pengar, inklusive en avkastning. Film är en högriskinvestering och därför är det av avgörande betydelse i vilken turordning finansiärerna får tillbaka sitt investerade kapital. Ju lägre prioritet privatkapitalet har, desto fler ägarandelar kräver de. Medel från Svenska Filminstitutet ska exempelvis, enligt Filmavtalets § 42 p 6, ej återbetalas förrän filmerna spelat in 135% av sin kostnad. Svenska Filminstitutet är inte heller berättigad att få tillbaka mer än vad man givit i stödmedel. Detta för att det ska vara så attraktivt för privata finansiärer som möjligt att få tillbaka sina investeringar och få så hög avkastning på dem som möjligt.

I ljuset av svensk films svårighet att attrahera kapital utanför filmbranschen anser Svenska Filminstitutet att det är olyckligt att SVT:s ekonomiska insatser likställs med privatkapital och därmed konkurrerar på lika villkor som privatkapitalet om det publikrelaterade stödet (Filmavtalet §42, p3, st 5, mening 2 om vad som ska anses utgöra egeninsats).

Eftersom SVT är en stor och viktig finansiär för att filmer att överhuvudtaget ska bli av har SVT i realiteten en stor och ansvarsfull roll för att filmer ska kunna bli fullfinansierade. Eftersom SVT inte tjänar in sina medel på kommersiella villkor utan får dem efter beslut av riksdagen, menar Svenska Filminstitutet att man borde anse att finansiering från SVT i detta sammanhang inte ska likställas med privatkapital.

4 Digitalisering och tillgängliggörande av arkiv (kap. 4.5)

Svenska Filminstitutet är Sveriges nationalarkiv för film. Det innebär att Filminstitutets uppdrag är att samla in, bevara och tillgängliggöra det svenska filmarvet. Som bevarandeinstitution har Filminstitutet en erkänt stark ställning nationellt som internationellt. Filminstitutet har bevarandetrymmen av mycket hög kvalitet och personal med hög kompetens att bevara och restaurera film.

Filminstitutets filmsamling består i huvudsak av film på filmbas. Även SVT har betydande samlingar av sådan film. Den största delen avser filmmaterial som är kopplat till programproduktionen men även film

som självständiga verk finns i SVTs arkiv. Av bevarandeskäl och med tanke standarden på SVT:s bevarandetrymmen bör dessa filmer snarast möjligt överföras till Filminstitutets arkiv.

Filminstitutet saknar ett resonemang i betänkandet om samverkan mellan Filminstitutet och SVT med avseende på vård och bevarande av den analoga filmen. I betänkande ligger fokus på frågor om tillgängliggörande men vi menar att den frågan inte helt får skymma bevarandeuppgiften. Med tanke på att både SVT och Filminstitutet har i uppdrag att vårda och bevara det analoga filmarvet finns det starka skäl till nära samverkan på detta område mellan våra båda institutioner. Samverkan bör också med fördel kunna utvecklas på det digitala området, inte minst vad gäller skanning och långsiktigt digitalt bevarande. Det hade varit en fördel om dessa frågor behandlats av utredningen. När så inte är fallet får vi utgå från att regeringen kan ta initiativ på detta område. Detta utesluter givetvis inte att SFI och SVT kan ta egna initiativ på området.

I betänkandet berörs SVTs satsning på Öppet arkiv. I detta sammanhang vill vi lyfta fram Filminstitutets och KB:s satsning på filmsajten filmarkivet.se och påminna om att SVT generöst bidragit med film som tillgängliggjorts på filmarkivet.se. Vi utgår från att detta goda samarbete kan utvecklas vidare och att film ur samlingar hos såväl Filminstitutet och KB som SVT kan möta en publik via filmarkivet.se. Vi menar att satsningen på Öppet arkiv inte behöver vara ett problem för en sådan ambition.

5 Framtidens radio- och tv-avgift (kap. 6)

Filminstitutet beklagar att förslaget till omläggning av finansieringen inte är föremål för remissbehandling. Det är ju uppenbart att den nuvarande finansieringsformen är överspelad av teknikutvecklingen och att ett nytt system måste komma till som garanterar public service självständighet och oberoende.

I detta sammanhang vill Filminstitutet framhålla att ett alternativ skulle kunna vara att koppla den framtida finansieringen av produktion av film till finansieringen av public service. Om det visar sig att ett fortsatt filmavtal inte är möjligt efter 2015 skulle ett alternativ kunna vara att finansiera filmproduktionen med en öronmärkt del av medel som kan tas in genom en public service-avgift. Det skulle kunna bli en public service/film-avgift.

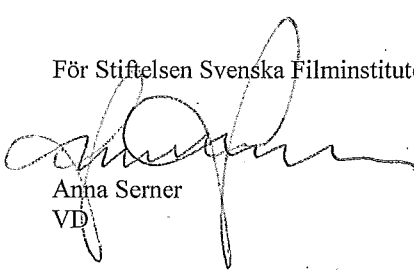
En sammankoppling mellan public service-avgiften och filmfinansiering låter sig göras genom att verksamheterna ligger mycket nära varandra och att uppdragen till public service och filmstödet i hög grad sammanfaller.

6 Omfattning av extern produktion och momsneutralitet (kap. 8.7)

I betänkandet föreslås att programföretagen själva bör avgöra omfattningen och fördelningen mellan intern och extern produktion. Filminstitutet har inget att invända mot detta. Däremot ser vi ett stort värde i en omfattande extern produktion eftersom det har stort betydelse för en vital och kreativ medie- och filmbransch. Sverige är ett litet land och för att det skall kunna finnas en miljö med många och uthålliga produktionsbolag är det angeläget att filmpolitiken och public service samverkar i en sådan riktning.

Filminstitutet vill också tillstyrka förslaget om momsneutralitet mellan intern och extern produktion. Denna åtgärd är väsentligt, inte minst med tanke på vad som ovan sagts.

För Stiftelsen Svenska Filminstitutet

Anna Serner
VD